

Koersvast!

Beleidsplan armoede en schulden
2025 - 2027

Gemeente Kerkrade

Inhoud

1. INLEIDING 3

1.1 Koersvast 3

1.2 Leeswijzer 3

1.3 Totstandkoming van dit beleidsplan 3

1.4 Kaders en ontwikkelingen 3

2. ARMOEDE EN SCHULDEN IN KERKRADE 5

2.1 Inleiding 5

2.2 Armoede 5

2.3 Schulden 6

2.4 Terugblik 2020-2024 6

3. VISIE EN DOELSTELLING 8

3.1 Visie 8

3.2 Doelen 9

4. HOE GAAN WE DIT BEREIKEN? 10

4.1 Inleiding 10

4.2 Vroegsignalering en preventie 10

4.3 Versterking redzaamheid 11

4.4 Inkomensondersteuning 12

4.5 Schuldhulpverlening 15

4.6 Aanpak kinderarmoede 17

5. BEGROTING 19

1. Inleiding

1.1 Koersvast

Voor u ligt het beleidsplan voor het voorkomen en bestrijden van armoede en schulden in Kerkrade.

Het armoede- en schuldenbeleid rust op vijf pijlers:
1. Vroegsignalering en preventie
2. Redzaamheid versterken
3. Inkomensondersteuning
4. Schuldhulpverlening
5. Aanpak kinderarmoede

De eindevaluatie van het armoede- en schuldenbeleid 2020-2024 geeft geen aanleiding voor drastische ingrepen of een koerswijziging. Wel zullen we in de komende beleidsperiode onze aanpak op een paar onderdelen vernieuwen en verbeteren. Zo introduceren we een stadspas. Op vertoon van deze stadspas krijgen mensen diensten of goederen gratis of met korting. De stadspas is ook (bijvoorbeeld tegen betaling) verkrijgbaar voor inwoners met een hoger inkomen, zodat er geen stigmatisering optreedt. Ook starten we een pilot voor jongeren met financiële problemen, gaan we aan de slag met de mogelijkheden die de aanstaande wet proactieve dienstverlening biedt en steunen we het Jeugdeducatiefonds. Het Jeugdeducatiefonds vergoedt schoolgerelateerde kosten zoals een dyslexietest, bijles of een schoolreisje. In onze aanpak van de kinderarmoede nemen we ook de meeste adviezen van de Kinderraad over.

1.2 Leeswijzer

In dit hoofdstuk leest u hoe dit beleidsplan tot stand is gekomen en welke kaders en ontwikkelingen aanleiding vormen voor de herijking van het beleid. In hoofdstuk schetsen we de aard en omvang van de armoede- en schuldenproblematiek en kijken we terug op de armoede- en schuldenaanpak in de afgelopen beleidsperiode. In hoofdstuk 3 formuleren we de visie en doelen. In hoofdstuk 4 vertalen we deze naar concrete maatregelen. Het beleidsplan sluit af met een meerjarenbegroting.

1.3 Totstandkoming van dit beleidsplan

Bij het opstellen van dit beleidsplan zijn onder meer de cliëntenraad, Kredietbank Limburg, Schuldhulpmaatje en Impuls geraadpleegd. Deze partijen waren ook betrokken bij de jaarlijkse evaluatie van de armoede- en schuldenaanpak vanaf 2020. In hoofdstuk 2 leest u meer over de uitkomsten van de evaluatie. In juni 2024 werd de eindevaluatie gepresenteerd tijdens een raadsinformatiesessie. De leden van de Commissie Burgers en Samenleving, diverse organisaties en betrokkenen droegen tijdens deze sessie diverse ideeën aan voor het nieuwe beleidsplan. De adviezen van de Kinderraad zijn bijna allemaal overgenomen in dit beleidsplan.

1.4 Kaders en ontwikkelingen

Huidige gemeentelijke beleidskaders

Het voorliggende beleidsplan is de opvolger van het Beleidsplan Armoede en schulden, Samen Aanpakken 2020 -2023. In verband met de eindevaluatie over de hele looptijd is de werkingsduur van het beleidsplan verlengd tot en met 2024.[1] Daarnaast vormen de Beleidsregel schuldhulpverlening en Beleidsregel bijzondere bijstand belangrijke beleidskaders.

[1] Dit is in oktober 2023 vastgesteld in de Raad. Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 23Rb034.

Coalitieprogramma
In het Collegeprogramma 2022 — 2026 staat dat het in 2020 ingezette beleid voor Armoede en Schulden zal worden voortgezet samen met de in Kerkrade actieve organisaties op dit vlak. De nadruk zal hierbij nog nadrukkelijker komen te liggen op het bestrijden van armoede bij kinderen. Dit ook door de gerichte samenwerking op dit vlak met Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Daarnaast zal worden onderzocht of de in 2022 eerder uitgevoerde activiteiten in samenwerking met Stop de kinderarmoede de komende jaren niet alleen kunnen worden voortgezet, maar waar mogelijk ook worden uitgebreid. Bij de aanpak van schulden zal nog meer aandacht worden gegeven aan preventie. Dit door gerichte informatie aan kwetsbare doelgroepen als kinderen, ouderen en minima. Ook hierbij wordt samengewerkt met de in Kerkrade actieve organisaties het onderwijs, de Bibliotheek, Schuldhulpmaatje, Seniorenraad en Cliëntenraad. In de aanpak van schulden blijft een snelle en goede vroegsignalering onmisbaar. Dit geldt ook voor de samenwerking hierin met Impuls en Kredietbank Limburg.

Participatiewet
Eén van de wettelijke kaders voor het armoedebeleid is de Participatiewet. Die wet regelt onder ander de verstrekking van (bijzondere) bijstand. De Participatiewet schrijft voor dat gemeenten geen ‘generiek of categoriaal inkomensbeleid’ mogen voeren. Dat betekent dat een gemeente niet zomaar een bedrag mag geven aan minima zonder te controleren of het bedrag wordt uitgegeven aan het doel waarvoor het is toegekend. Inkomensbeleid is voorbehouden aan het rijk.

Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)
Sinds 2012 is de Wgs van kracht. De wet verplicht gemeenten om inwoners met schulden te helpen. Het uiteindelijke doel is het bereiken van een ‘selectieve, gerichte en efficiënte schuldhulpverlening’. De wet verplicht de gemeenteraad om een plan vast te stellen dat richting geeft aan de integrale schuldhulpverlening aan inwoners van de gemeente. De gemeenteraad stelt het plan telkens voor een periode van ten hoogste vier jaren vast. Met dit beleidsplan wordt aan deze verplichting voldaan.

2. Armoede en schulden in Kerkrade

2.1 Inleiding

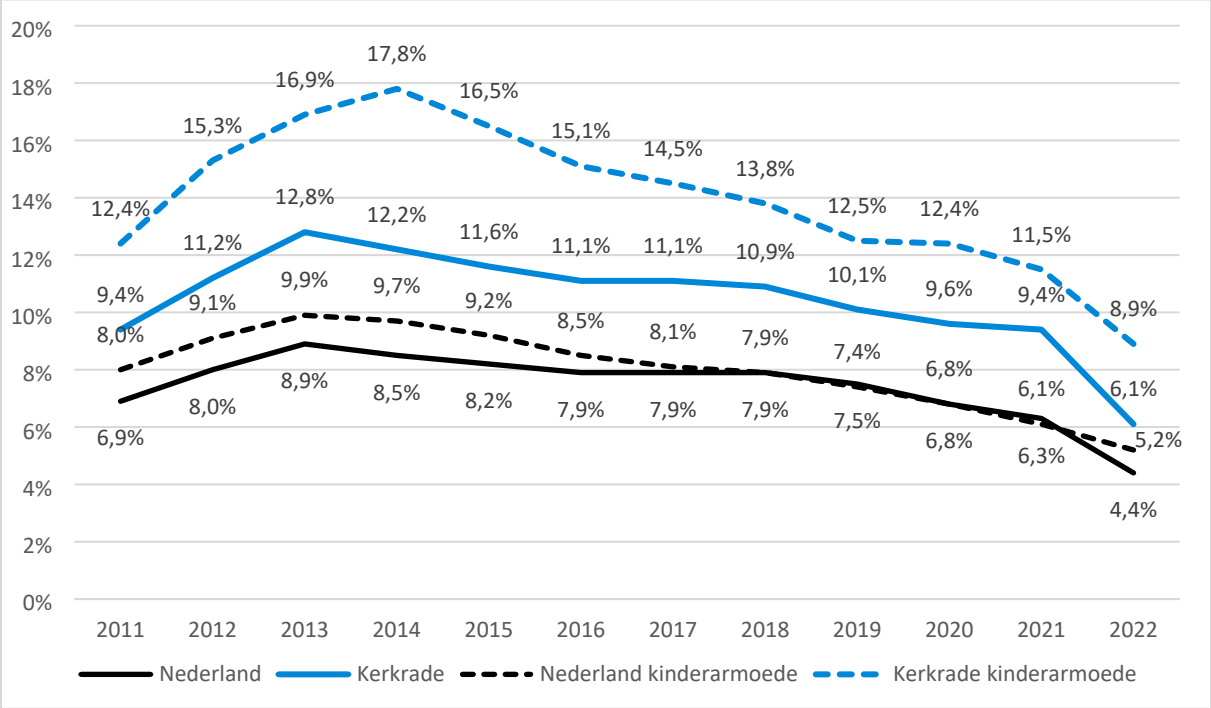
In dit hoofdstuk beschrijven we de aard en omvang van de armoede- en schuldenproblematiek. Daarnaast houden we het beleid van de afgelopen jaren tegen het licht.

2.2 Armoede

Kerkrade telt 3.100 huishoudens met een inkomen tot 110% van het wettelijk sociaal minimum (bron: CBS). We kijken naar deze inkomensgrens, omdat deze geldt voor de meeste gemeentelijke inkomensregelingen. In deze huishoudens leven 900 minderjarige kinderen. Ongeveer 500 huishoudens hebben werk (loondienst of onderneming) als voornaamste inkomensbron.

De armoedecijfers liggen al heel lang fors hoger dan landelijk. De laatste jaren worden de verschillen wel iets minder groot. We zien dat vooral in 2022 de (kinder)armoede sterker daalde dan landelijk. De daling heeft volgens het CBS vooral te maken met de introductie van de energietoeslag in 2022.

Figuur 1. Percentage (kinderen in) huishoudens met inkomen tot 110% van sociaal minimum

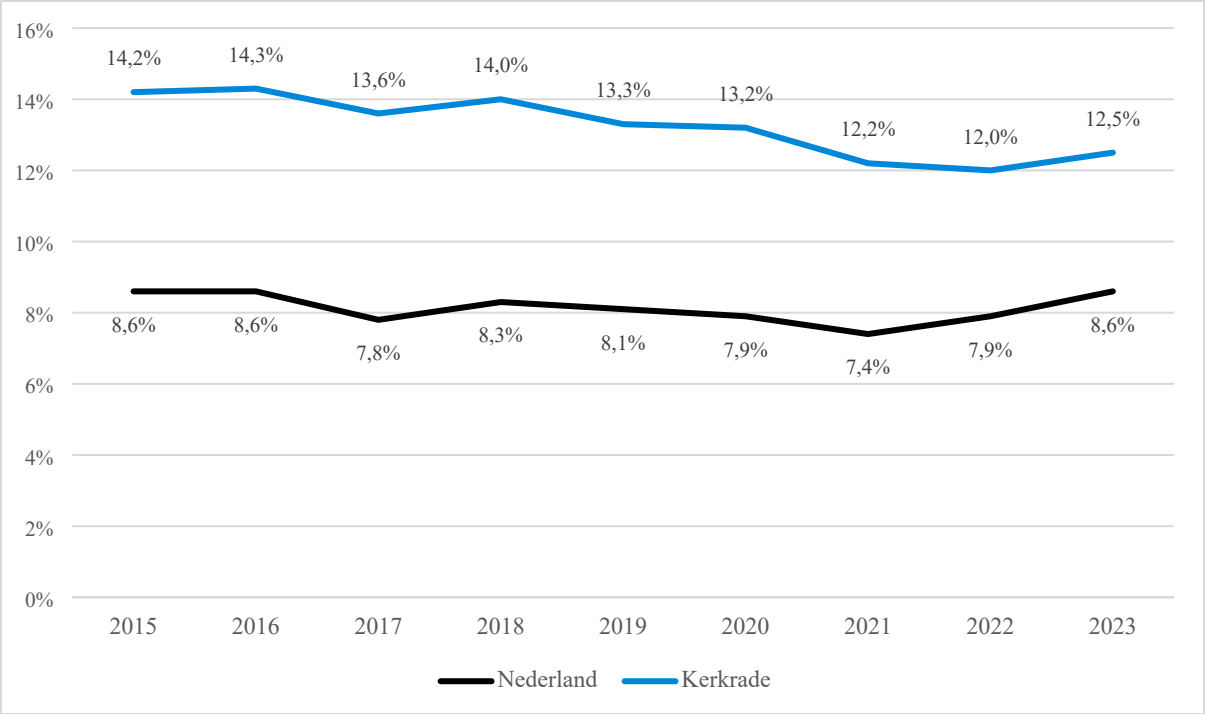

Hier is het belangrijk om te vermelden dat de gemeentelijke inkomensregelingen (m.u.v. energietoeslag) *niet* worden meegerekend in de armoedecijfers van het CBS. Kerkrade keert relatief hoge bedragen uit aan minima, zo blijkt uit de evaluatie (§ 2.6), maar dat zie je dus niet terug in de armoedecijfers.

2.3 Schulden

Het CBS laat zien dat het aantal huishoudens met geregistreerde problematische schulden in de periode 2015-2023 in Kerkrade afnam van 3.240 tot 2.940 huishoudens. Dat is een daling van ruim 9%. Landelijk is het percentage huishoudens met geregistreerde problematische schulden na een daling weer op hetzelfde niveau als in 2015. Sinds 2022 zien we in Kerkrade een stijging. Landelijk is de stijging al in 2021 ingezet.

Figuur 2. Percentage huishoudens met geregistreerde problematische schulden 2015-2023

2.4 Terugblik 2020-2024

In de eindevaluatie van de armoede- en schuldenaanpak over afgelopen beleidsperiode worden de volgende conclusies getrokken:

1. De armoede en kinderarmoede dalen in Kerkrade sinds 2021 iets sterker dan landelijk. Het aantal huishoudens met problematische schulden stijgt iets minder sterk dan landelijk.
2. De Geldwijzerwinkel wordt beter bezocht dan beoogd.
3. De Voorzieningenwijzer wordt goed gebruikt
4. Het aantal meldingen van betalingsachterstanden in het kader van vroegsignalering is sinds 2021 explosief gestegen. Alle meldingen worden opgepakt. Maandelijks worden ongeveer 160 huishoudens benaderd met een huisbezoek of telefonisch contact. De gemeente overtreft hiermee ruimschoots de gestelde doelen.
5. Bij de meeste minimaregelingen is het gebruik sinds 2020 toegenomen. Wel zien we in 2023 een afname ten opzichte van het jaar ervoor. De energietoeslag werd zeer goed gebruikt, mede omdat deze deels ambtshalve mocht worden uitgekeerd. Het gebruik lag hoger dan het landelijke gemiddelde.
6. Voor de meeste minimaregelingen geldt dat Kerkrade gemiddeld relatief hoge bedragen uitkeert per inwoner, ook als we dit corrigeren voor het feit dat Kerkrade relatief veel armoede kent.

7. Medewerkers gemeente, maatschappelijk veld, verenigingen en andere intermediairs zijn getraind in signaleren en bespreekbaar maken van armoede en schulden en doorverwijzen/overdragen. Na 2022 is dit niet meer structureel opgepakt. De Help-Hulp-Gids is op afgeefpunten beschikbaar maar niet huis aan huis verspreid. De indruk is dat er meer kan worden gedaan aan vergroten van bekendheid van voorzieningen.
8. De instroom in de schuldhulpverlening vertoont ongeveer dezelfde trend als landelijk: sinds de energiecrisis neemt het aantal aanmeldingen weer toe na een daling in de voorgaande jaren.
9. In 2019 is de intakefase en de ketenregie overgedragen van de gemeente naar Kredietbank Limburg (KBL). KBL en Impuls zijn positief over de gezamenlijke quick scan die ook in 2019 werd geïntroduceerd. Er is ook op andere vlakken een intensievere samenwerking tussen hulpverleners waardoor inwoners beter worden geholpen.
10. Na doorlooptijd tussen aanmelding en intakegesprek voor schuldhulpverlening is opgelopen tot 18 dagen. Dat is niet binnen de beoogde 2 weken, maar wel binnen de wettelijke 4 weken. De uitval in deze fase is iets afgenomen.
11. De meeste beschikkingen voor schuldhulpverlening worden afgegeven binnen de in de verordening vastgestelde 4 weken. Het overige deel wordt afgegeven binnen de wettelijke termijn van 8 weken.
12. Het slagingspercentage van schuldregelingen is toegenomen. Schuldregelingen worden vaker getroffen met een saneringskrediet, zoals beoogd.
13. Enkele respondenten geven aan dat er behoefte is aan een specifieke aanpak voor jongeren met schulden.
14. Kerkrade geeft nog steeds relatief veel bijzondere bijstand uit aan beschermingsbewind. Het aandeel is sinds 2019 wel wat gedaald.

3. Visie en doelstelling

3.1 Visie

In onze visie is armoede niet alleen een geldprobleem. Armoede is een complex van achterstanden die elkaar onderling versterken en een kloof slaan met de rest van de samenleving. Het gaat om achterstanden in gezondheid, werken, wonen, opleiding, sociale vaardigheden, politieke deelname, pedagogisch klimaat, opvoeden en vrijetijdsbesteding. Armoede kan een persoon beperken in zijn welbevinden in lichamelijk en geestelijk opzicht en leiden tot sociale uitsluiting.

De doelgroep van ons armoedebeleid is niet homogeen. De oorzaken en aard van de problematiek verschillen van persoon tot persoon. Daarom zetten we in het nieuwe armoedebeleid meer in op **maatwerk**. Het nieuwe armoedebeleid biedt een goede mix van zorg en bemoeizorg, motiveren en stimuleren, rechten en plichten en solidariteit en wederkerigheid.

Versterking van de (financiële) redzaamheid, samenwerking met maatschappelijke partners en vroegsignalering hebben een **preventief** effect. Het Nibud stelt dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau niet kunnen rondkomen als ze niet goed kunnen budgetteren. Burgers die hun financiële administratie op orde hebben, goed zicht hebben op de inkomsten en uitgaven en zich niet laten verleiden tot onverantwoorde aankopen of leningen, maken minder kans om in de armoede en schulden te geraken. De kunst is om de komende jaren vroegtijdig Kerkradenaren in beeld te krijgen die betalingsachterstanden hebben of voor belangrijke levensgebeurtenissen staan waarbij het risico op het ontstaan van armoede en schulden relatief groot is, zoals echtscheiding, baanverlies, arbeidsongeschikt raken of gezinsuitbreiding.

Maatwerk betekent dat we als het nodig is met mensen in gesprek gaan om te kijken of we het ontstaan van armoede en schulden kunnen voorkomen en of er mogelijkheden zijn om de financiële situatie **duurzaam** te verbeteren. We kijken in voorkomende gevallen naar alle leefgebieden en maken daar waar nodig een integraal plan om de problemen op zo veel mogelijk leefgebieden aan te pakken. In dat plan kan bijvoorbeeld coaching, inkomensondersteuning, opvoedondersteuning, gezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning, verslavingszorg, re-integratie of inburgering in samenhang worden aangeboden. We doorbreken hiermee de verkokering van het beleid.

We willen extra aandacht geven aan onze **jeugd** in de leeftijd tot 18 jaar, omdat we vinden dat kinderen niet de dupe mogen worden van de (financiële) problemen van hun ouders. Een andere groep vormen werkende minima. De gemeente vindt het zeer onwenselijk dat **werkende minima** minder gebruikmaken van onze voorzieningen dan bijvoorbeeld bijstandsgerechtigden, omdat hiermee sprake is van een armoedeval en onterecht het beeld ontstaat dat je als bijstandsgerechtigde beter af bent dan als werkende.

Het bestrijden van armoede en schulden kan de gemeente niet alleen. Er zijn tal van goede initiatieven van vrijwilligers, fondsen en organisaties in Kerkrade. De gemeente wil graag samen met deze **maatschappelijke organisaties** de armoede bestrijden. Deze partijen weten vaak beter wat er speelt in de wijken en welke problemen minima ervaren. De ondersteuning die zij bieden is vaak laagdrempelig en ‘op maat’. Ze signaleren ‘stille armoede’ achter voordeuren waar de gemeente niet komt. Zowel in de uitvoering als bij de doorontwikkeling van het beleid willen we heel graag regelmatig met deze partijen rond de tafel gaan zitten.

Doel van het armoedebeleid is het vergroten van de **redzaamheid**.[2] We kiezen bewust voor de term redzaamheid in plaats van *zelf*redzaamheid. Sommige mensen zullen blijvende ondersteuning nodig hebben van de gemeente, hulpverleners of vanuit hun eigen netwerk. We willen niet dat mensen aan hun lot worden overgelaten en zichzelf maar moeten redden. Het beleid is erop gericht dat mensen ontdekken dat zij veel meer kunnen dan ze zelf misschien verwachtten. Dit gevoel van grip op de eigen situatie geeft mensen zelfvertrouwen en betekent een echte stap vooruit. Dit uiteraard naar vermogen. We geven **liever een hengel dan vis**.

3.2 Doelen

Uit de visie volgen de doelen. Deze delen we in drie resultaatvelden:

- We zetten in op preventie en vroegsignalering. Er zijn minder Kerkradenaren met (problematische) schulden. De gemiddelde schuld waarmee mensen zich melden voor schuldhulpverlening daalt. En meer aanvragen schuldhulpverlening zijn succesvol;
- Er is minder armoede. Het bereik van minimaregelingen neemt toe, vooral bij werkende minima en ouderen. Vergoedingen worden aantoonbaar besteed aan datgene waarvoor het bedoeld is. Zoals dat al het geval is voor bijvoorbeeld sport, muziekles en schoolgerelateerde kosten via de jeugdfondsen;
- Meer Kerkradenaren zijn financieel redzaam. Bij financiële hulpvragen hebben we oog voor de oorzaken en bieden we hulp en ondersteuning op meerdere leefgebieden. Bedrijven, fondsen, scholen, maatschappelijke organisaties en particuliere initiatieven (intermediairen) leveren samen met de gemeente een bijdrage aan bestrijding van armoede en schulden.

We willen net als in de voorgaande beleidsperiode werken met meetbare doelstellingen. We zullen daarbij aansluiten op het landelijke project Datadelen op Armoede en Schulden (DDAS). Vanaf 2025 zal het CBS gestandaardiseerde data over armoede en schulden op een uniforme wijze gaan verzamelen en ontsluiten. Veel indicatoren van DDAS zijn dezelfde als die in het uitvoeringsplan en de eindevaluatie van de afgelopen beleidsperiode.

[2] Wanneer is iemand financieel redzaam? Volgens de Nibud definitie is dat: ‘Iemand is financieel redzaam wanneer hij weloverwogen keuzes maakt, zodanig dat zijn financiën in balans zijn op zowel korte als op lange termijn’. Dat is niet alleen op het moment dat iemand zelf al zijn geldzaken kan regelen, maar ook dat iemand weet wanneer hij hulp zou moeten inroepen.

4. Hoe gaan we dit bereiken?

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk presenteren we per pijler de maatregelen:

1. Vroegsignalering en preventie
2. Redzaamheid vergroten
3. Inkomensondersteuning
4. Schuldhulpverlening
5. Aanpak kinderarmoede

4.2 Vroegsignalering en preventie

Vroeg eropaf

Mensen met schulden wachten vaak lang voor ze om hulp vragen. Gemiddeld is de schuld dan opgelopen tot bijna € 40.000 en zijn er 14 schuldeisers in het geding.[3] Schulden kunnen relatief snel en eenvoudig worden opgelost als deze vroegtijdig worden gesignaleerd en nog relatief klein zijn. Daarnaast spelen bij schulden vaak ook andere problemen. Die kunnen dan ook worden gesignaleerd en aangepakt.

Vroegsignalering is sinds 2021 een wettelijke taak (art. 3 Wgs). Verhuurders, water- en energiebedrijven en zorgverzekeraars moeten betalingsachterstanden melden bij de gemeente. De gemeente moet de betreffende inwoners hulp aanbieden. Mogelijk wordt tijdens deze beleidsperiode landelijk het aantal signaalpartners uitgebreid tijdens pilots of in wetgeving. In 2025 starten pilots met bijvoorbeeld de Belastingdienst, Toeslagen en het CAK. Bij het CAK gaat het om betalingsachterstanden bij de eigen bijdrage Wmo. Kerkrade zal onderzoeken of het mogelijk is om aan te haken bij deze pilots.

De signalen worden opgepakt door een ‘vroeg eropaf team’. Het team bestaat uit schuldhulpverleners van Kredietbank Limburg. medewerkers van de Geldwijzerwinkel en sociaal werkers van Impuls. Het team verricht huisbezoeken en probeert de financiële problemen te stabiliseren of op te lossen voordat deze uit de hand lopen. Afhankelijk van de problematiek die wordt aangetroffen, wordt bijvoorbeeld hulp bij thuisadministratie, aanvragen inkomensondersteuning, betalingsregeling, schuldhulpverlening of andere hulpverlening aangeboden. Inwoners met minder ernstige betalingsachterstanden worden gebeld of ontvangen een brief of sms. De aanpak van het Team Vroeg Eropaf wordt voortdurend verbeterd, mede op basis van nieuwe landelijke inzichten.

Bevorderen van het gebruik van voorzieningen

De gemeente blijft inzetten op het bevorderen van het gebruik van voorzieningen. Dit doen we als volgt:

- Bij de Geldwijzerwinkel informeren en adviseren we inwoners over geldzaken. Vanuit de Geldwijzerwinkel worden regelmatig activiteiten georganiseerd. Denk aan cursussen over rondkomen en de financiële gevolgen van belangrijke levensgebeurtenissen, zoals het verliezen van een baan, het krijgen van kinderen of een scheiding. Ook wordt er aandacht besteed aan initiatieven zoals de Week van het geld. De organisaties in Kerkrade die betrokken zijn bij de aanpak van armoede en schulden stellen gezamenlijk een activiteitenplan op.
- De Voorzieningenwijzer helpt bij het kiezen en aanvragen van beschikbare voorzieningen.

[3] Zie Eindevaluatie Armoede- en schuldenaanpak Kerkrade 2020-2023.

- De Wet proactieve dienstverlening (wet is nog niet aangenomen) geeft gemeenten meer mogelijkheden om bestanden te koppelen en rechthebbenden proactief inkomensondersteuning aan te bieden.
- Eenvoudige en laagdrempelige aanvraagprocedures.
- Maatschappelijke partners zoals stichtingen, fondsen, scholen, huisartsen, Kamer van Koophandel, de (grotere) werkgevers, huisarts, kinderopvang, UWV en woningcorporaties worden periodiek geïnformeerd over voorzieningen voor mensen in armoede.
- Consulenten en hulpverleners van de gemeente die Kerkradenaren spreken in het kader van bijvoorbeeld de Wmo (denk bijvoorbeeld aan de huishoudelijke hulp), Jeugdwet of Participatiewet ontwikkelen een extra antenne voor het signaleren en bespreekbaar maken van armoede en schulden.
- Publieksvoorlichting. De doelgroep en intermediairs wordt geïnformeerd via gemeentebladen, huis-aan-huisbladen, regionale nieuwszenders, sociale media en de websites van de gemeente, Geldwijzerwinkel en ketenpartners.
- Zichtbaarheid van informatie op andere plekken zoals scholen, verenigingen en buurthuizen. Plekken waar (minima)huishoudens vaak komen en dus een vindplaats voor informatie kunnen zijn.
- Het team in de Geldwijzerwinkel helpt inwoners bij het aanvragen van gemeentelijke voorzieningen en landelijke toeslagen.
- In de voorlichting is er extra aandacht voor ouderen.
- We onderzoeken of we bedrijven en stagiaires kunnen inzetten bij het informeren van verschillende doelgroepen.

4.3 Versterking redzaamheid

We geven inwoners de spreekwoordelijke hengel. We helpen mensen uit de brand, maar helpen en ondersteunen zodanig dat mensen uiteindelijk zoveel mogelijk zelf het heft in handen kunnen nemen.

SchuldHulpMaatje
Alles wat SchuldHulpMaatje doet is erop gericht om mensen met (dreigende) schulden vroegtijdig te bereiken en hulp te bieden via internet en met getrainde vrijwilligers, die deskundig en op persoonlijke wijze kunnen helpen naar een schuldenvrij leven. Begeleiding in gedragsverandering en financiële zelfredzaamheid staan daarbij centraal.

Impuls
Welzijnsorganisatie Impuls biedt laagdrempelige, preventieve ondersteuning bij (financiële) hulpvragen. Dat doen zij onder meer via de maatschappelijk werkers, een inloopspreekuur voor financiële hulpvragen in samenwerking met Schuldhulpmaatje en koken met een klein budget in de Vriendenkring.

Online zelfhulp
Inwoners met financiële hulpvragen kunnen zelf - of met hulp van een vrijwilliger, professional of familielid – online antwoorden en oplossingen vinden via zogenaamde Geldplannen van Startpunt Geldzaken. Gebruikers vullen een profiel in en krijgen op basis daarvan heel gericht een overzicht van tips en voorzieningen. Kerkrade biedt de Geldplannen via haar website aan aan alle inwoners.

Taalhuis
Voor mensen die moeite hebben met het lezen en schrijven van brieven of invullen van formulieren. In het Taalcafé helpen taalcoaches en vrijwilligers met het begrijpen en spreken van de Nederlandse taal.

Wijkpunten

Op diverse plekken in de Kerkraadse wijken zijn wijkpunten. Hier kan men terecht met vragen en ideeën. Medewerkers van de wijkteams ondersteunen bewoners met vragen die zij in het dagelijks leven tegenkomen. De medewerkers van de diverse organisaties werken samen om elke individuele vraag zo snel en volledig mogelijk te beantwoorden. Ook kunnen ze helpen met het aanvragen van regelingen en voorzieningen.

Vriendenkring
De Vriendenkring is een initiatief van Impuls. Iedereen in Kerkrade die op zoek is naar mensen met wie het klikt en met wie hij of zij iets leuks kan doen, kan zich aansluiten. Een Vriendenkring bestaat uit een groepje van 3 tot 6 mensen, dat regelmatig bij elkaar komt bij één van de deelnemers thuis. Eén van de activiteiten is koken met een klein budget.

4.4 Inkomensondersteuning

Met een laag inkomen is het vaak moeilijk om bepaalde uitgaven te bekostigen. De gemeente komt daarom tegemoet in de kosten van bijvoorbeeld de zorgverzekering, woonlasten en sociale of culturele activiteiten. Hierbij houdt de gemeente rekening met de specifieke behoeften en omstandigheden van verschillende doelgroepen. Ook als iemand op papier een hoger inkomen heeft, maar door schulden een laag besteedbaar inkomen overhoudt, kan die persoon in aanmerking komen voor inkomensondersteuning.

Stadspas
In deze beleidsperiode introduceert de gemeente een stadspas. Op vertoon van deze stadspas krijgen mensen diensten of goederen gratis of met korting. De stadspas is ook (bijvoorbeeld tegen betaling) verkrijgbaar voor inwoners met een hoger inkomen, zodat er geen stigmatisering optreedt. Een groot deel van de huidige gemeentelijke vergoedingen wordt in de toekomst aangeboden via de stadspas.

Collectieve zorgverzekering
De gemeente Kerkrade heeft samen met de andere gemeenten in Zuid-Limburg een overeenkomst gesloten met zorgverzekeraar VGZ. Hierdoor zijn huishoudens met een inkomen tot 150% van het sociaal minimum verzekerd van een ziektekostenverzekering met een goede dekking tegen een zo laag mogelijke prijs. Het eigen risico is meeverzekerd.

Bijzondere bijstand
Bijzondere bijstand is bedoeld voor bijzondere kosten.[4] Dit zijn extra kosten bij ziekte, een beperking of een andere reden. Bijvoorbeeld kosten voor brillen, rechtsbijstand of tandartskosten. Het moet gaan om kosten die niet tot de normale kosten van het bestaan horen, die men niet zelf kan betalen en ook niet vergoed worden (bijvoorbeeld door de zorgverzekering). Voor aanschaf duurzame gebruiksgoederen, huisinrichting en dergelijke wordt leenbijstand verstrekt.

Regeling Sociaal Culturele Activiteiten
De regeling Sociaal Culturele Activiteiten is er voor volwassenen vanaf 19 jaar en voor kinderen van 2 of 3 jaar oud. Er geldt een inkomensgrens van 120% van het sociaal minimum. De volgende zaken kunnen worden gedeclareerd:

- Culturele, educatieve, recreatieve en sportieve activiteiten in georganiseerd verband.
- Lidmaatschap van de bibliotheek.
- Telefoon-, internet- of krantenabonnement.
- Zwemles, dansles en dergelijke in georganiseerd verband.
- Museumkaart.

[4] Gemeenten zijn wettelijk verplicht bijzondere bijstand te verstrekken (art. 35 Participatiewet). Gemeenten hebben wel de beleidsvrijheid om de draagkrachtberekening te bepalen en beleidsregels te formuleren.

- Bezoek aan Gaiazoo
- Bezoek aan alle speeltuinen in Kerkrade
- Bezoek aan Roda JC

Individuele Inkomenstoeslag
De individuele inkomenstoeslag is een vrij besteedbare toeslag voor huishoudens die langer dan 3 jaar leven van een inkomen niet hoger dan 100% van het sociaal minimum en geen uitzicht hebben op inkomensverbetering.[5] Pensioengerechtigden komen niet in aanmerking (dat is wettelijk zo geregeld). De bedragen 2024 zijn voor een alleenstaande € 445, voor een alleenstaande ouder € 513 en voor een gezin € 627. De gemeente bepaalt elk jaar opnieuw de hoogte aan de hand van de officiële consumentenprijsindex van het CBS.

Woonkostentoeslag
De woonkostentoeslag is een tijdelijke regeling als het inkomen plotseling daalt waardoor men de hypotheek of huur niet meer kan betalen. Bijvoorbeeld bij een ziekte, scheiding of werkloosheid. Men kan in verschillende situaties in aanmerking komen, bijvoorbeeld:

- De kosten van de koopwoning zijn te hoog voor het inkomen. Het gaat onder andere om de hypotheekrente, het onderhoud en de onroerendezaakbelasting;
- Het inkomen is plotseling sterk gedaald;
- De huur of hypotheek is hoger dan de bovenste huurtoeslaggrens;
- De aanvrager gaat op zoek naar een goedkoper huur- of koophuis.

Huurtoeslag gaat vóór woonkostentoeslag. Men kan dus alleen woonkostentoeslag krijgen als u er geen recht is op huurtoeslag.

Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen
Huishoudens met een inkomen rond het sociaal minimum en zonder vermogen komen in aanmerking voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.[6]

Overige voorzieningen voor mensen met een krap budget

Voedselbank
Voedselbank Limburg-Zuid is er voor personen en gezinnen met een minimum tot zeer laag inkomen. De voedselbank geeft een wekelijks voedselpakket uit en heeft ook tweedehands kleding. Een aanvraag kan worden ingediend via een hulpverlenende instantie zoals Impuls, GGD of KBL. De gemeente Kerkrade subsidieert de voedselbank.

Kledingbank
Kledingbank Limburg verstrekt kleding op het moment dat iemand het nodig heeft en niet over de middelen beschikt om er zelf voor te kunnen zorgen. Om de noodzaak hiervan te bepalen werkt de kledingbank met het principe van verwijzing. Deze verwijzing kan men aanvragen bij een erkende hulpverlener of maatschappelijke instantie. De gemeente Kerkrade subsidieert de kledingbank.

Stichting samen delen Parkstad
Samen Delen verstrekt gratis meubels en kleding aan minima op verwijzing van instellingen. Ook statushouders kunnen er terecht. Samen Delen werkt op basis van verwijzingen door hulpverlenende instanties. De gemeente Kerkrade subsidieert activiteiten van Samen Delen.

Ruilwinkel
In de ruilwinkel kan men goederen en diensten ruilen tegen punten. Men levert een dienst of brengt goederen naar de winkel en ontvangt hiervoor punten. Met deze punten kan men in de ruilwinkels

[5] Gemeenten zijn wettelijk verplicht deze toeslag te verstrekken (art. 36a Participatiewet), maar hebben de beleidsvrijheid om o.a. de hoogte van de *bedragen*, *inkomensgrens* en *inkomensduur* te bepalen.
[6] De gemeentelijke beleidsvrijheid is beperkt: gemeenten mogen geen hogere inkomens- en vermogensgrens hanteren. Gemeenten mogen wel lagere grenzen vaststellen of ervoor kiezen om voor bepaalde of alle belastingen geen kwijtschelding te verlenen.

weer goederen en/of diensten aanschaffen. Alles met gesloten beurzen. De ruilwinkel is te vinden in het Flexiforum. De ruilwinkel wordt financieel gesteund door de gemeente.

Energie en Klimaat Fonds Kerkrade
Inwoners, verenigingen en ondernemers met een eigen woning of gebouw kunnen bij het Energie en Klimaat Fonds Kerkrade een aanvraag indienen voor een lening tussen de € 1.000 en € 35.000 tegen een lage rente. Inwoners kunnen zich laten informeren bij Woonwijzerwinkel Limburg.

Kindpakket
In § 4.6 beschrijven we de inkomensondersteuning voor (gezinnen met) kinderen.

4.5 Schuldhulpverlening

Met goede schuldhulpverlening willen we schulden oplossen of – als dat niet mogelijk is – beheersbaar maken, zodat mensen voldoende overhouden voor de boodschappen en de vaste lasten. De gemeentelijke verantwoordelijkheid om schuldhulpverlening uit te voeren is vastgelegd in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs).

Kredietbank Limburg
De uitvoering van de schuldhulpverlening is belegd bij de Kredietbank Limburg (KBL). Kredietbank Limburg is geen commerciële bank, maar een Gemeenschappelijke Regeling van de gemeenten Brunssum, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht en Sittard-Geleen. KBL heeft een aantal medewerkers op locatie in Kerkrade. Dat betekent dat inwoners niet ver hoeven te reizen voor een gesprek met een schuldhulpverlener.

Integrale aanpak
We pakken onze schuldhulpverlening integraal aan. Dit betekent dat wij niet alleen kijken naar de schuld zelf. We kijken ook naar de *oorzaak* van de schuld. We kijken naar motivatie, vaardigheden, mogelijke belemmeringen en problemen op andere leefgebieden. Onze hulp moet leiden tot een duurzame oplossing. Voorafgaand aan schuldhulpverlening doen KBL en Impuls samen een ‘quickscan’. Daarbij wordt samen met de inwoner een integraal hulpverleningsplan opgesteld.

Termijnen
Zonder hulp kunnen schulden snel groter worden. Daarom moeten we binnen vier weken na melding een gesprek hebben met de inwoner om de hulpvraag vast te stellen. Dit staat in de Wgs. Soms is een financieel probleem zo ernstig dat het grote gevolgen heeft. Bijvoorbeeld als iemand uit zijn huis wordt gezet. Of als gas, water en licht worden afgesloten. Dit zijn zogenaamde ‘bedreigende schulden’. Als hier sprake van is, moeten we binnen drie dagen na melding in een gesprek de hulpvraag vaststellen. De gemeente moet volgens de Wgs binnen acht weken een beschikking tot schuldhulpverlening (of afwijzing) afgeven. In de lokale verordening is vastgelegd dat de beschikking binnen vier weken moet worden afgegeven.

Kwaliteitsborging
We houden de kwaliteit van de schuldhulpverlening scherp in de gaten. Er wordt gewerkt volgens de regels van de Vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK).
We gaan deze beleidsperiode ook aan de slag met invoering van de ‘Basisdienstverlening Schuldhulpverlening’: De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Rijk sloten in het voorjaar van 2024 een bestuurlijk akkoord om in alle gemeenten de basisdienstverlening te verbeteren. De gemeente en KBL voldoen al aan de meeste minimumeisen, maar op onderdelen is er nog verbetering mogelijk.

Uitvoering en instrumentarium
Inwoners met een financiële hulpvraag kunnen terecht bij KBL. Daar wordt de hulpvraag vastgesteld. Een deel van de mensen kan met *informatie en advies* zelf verder. Als er meer aan de hand is, wordt een quickscan gedaan en een plan van aanpak gemaakt. Dat plan van aanpak kan bestaan uit onder meer de instrumenten budgetbegeleiding, betalingsregeling, budgetbeheer, schuldregeling en beschermingsbewind:

- *Budgetbegeleiding*: Met budgetbegeleiding leert de cliënt op een verantwoorde manier met zijn geld om te gaan. Budgetbegeleiding heeft tot doel het verkrijgen van inzicht in de inkomsten en uitgaven, het voeren van een overzichtelijke administratie, en het afstemmen van de uitgaven op het beschikbare budget. Er wordt dus ook gewerkt aan gedragsverandering. Budgetbegeleiding wordt geboden door schuldhulpverleners en/of vrijwilligers van Schuldhulpmaatje.
- *Betalingsregeling*: Een betalingsregeling wordt getroffen met één of enkele schuldeisers wanneer de schulden nog niet problematisch zijn. In principe wordt 100% van de schulden afbetaald.
- *Budgetbeheer.* Inkomsten en uitgaven worden beheerd door een schuldhulpverlener.
- *Schuldregeling*. Een schuldregeling is er in twee vormen:
    1. Schuldbemiddeling. De schuldenaar spaart maandelijks geld voor de schuldeisers. Periodiek wordt het gespaarde geld overgemaakt naar de schuldeisers. Na 18 maanden wordt het restant van de schulden kwijtgescholden. Schuldeisers profiteren van een eventuele inkomensstijging.
    2. Schuldsanering. De schulden worden met een saneringskrediet gedeeltelijk afbetaald aan de schuldeisers. De rest wordt door de schuldeisers kwijtgescholden. De schuldenaar betaalt in 18 maanden het krediet terug aan de gemeente. Dit heeft veel voordelen voor zowel schuldenaar, schuldeisers als de gemeente. Het beleid is daarom om in principe een saneringskrediet in te zetten, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om een schuldbemiddeling in te zetten.

Bij een deel van de aanmelders zijn de problemen zo groot - of de afloscapaciteit zo klein - dat onderhandeling met schuldeisers geen zin heeft. Deze mensen zijn aangewezen op de *Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen* (Wsnp) of – als ook de rechter geen oplossing ziet - op een jarenlang bestaan met schulden en een inkomen op de beslagvrije voet. Ook in dat geval biedt de gemeente hulp, bijvoorbeeld in de vorm van budgetbeheer, beschermingsbewind of bewaken dat de beslagvrije voet door schuldeisers goed wordt berekend.

- *Beschermingsbewind*. Net als bij budgetbeheer worden inkomsten en uitgaven beheerd. De bewindvoerder heeft daarbij meer bevoegdheden dan de schuldhulpverlener. Het wordt opgelegd door de rechter en vaak uitgevoerd door commerciële partijen. Ook KBL biedt beschermingsbewind. Wanneer de inwoner een laag inkomen heeft, moet de gemeente de kosten van beschermingsbewind vergoeden via de bijzondere bijstand. Beschermingsbewind is in Kerkrade, maar ook in de meeste andere gemeenten, de grootste kostenpost binnen de bijzondere bijstand. De gemeente zal met de rechtbank, bewindvoerders en KBL bekijken hoe we meer grip krijgen op de in- en uitstroom bij beschermingsbewind. Er zal onder meer worden ingezet op het treffen van schuldregelingen, zodat de grondslag voor schuldenbewind (beschermingsbewind op grond van schulden) vervalt.

- *Nazorg.* We willen niet dat er opnieuw schulden ontstaan als de financiële problemen zijn opgelost. Goede nazorg aan gemotiveerde mensen voorkomt herhaling. We spreken de klant binnen drie maanden nadat de schuldregeling is afgerond. Dit is het nazorggesprek. We kijken dan hoe het gaat met het beheer van de financiën door de klant. Waar nodig geven we advies. Het gesprek is niet vrijblijvend en is onderdeel van ons traject schuldhulpverlening.

Zelfstandig ondernemers
Zelfstandig ondernemers met schulden worden geholpen via de schuldhulpverlening of het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen. Ook als het bedrijf niet levensvatbaar blijkt, wordt geholpen met het oplossen van de schulden en het afbouwen van de onderneming.

Gezinnen met kinderen
Kerkrade spant zich daarom bij gezinnen met minderjarige kinderen, door zorgvuldige crisisinterventie, tot het uiterste in om uithuiszetting en afsluiting van energie te voorkomen.[7]

Proef schuldenvrije wijk
Met een nieuwe experimentele aanpak, geïnspireerd op bestaande initiatieven in het land, willen we een schuldenvrije wijk realiseren.

Jongerenaanpak
We starten een pilot waarin we relatief kleine, maar voor jongeren problematische schulden herfinancieren met een renteloos krediet. We begeleiden de jongeren bij het afbetalen van het krediet en het op orde krijgen van hun geldzaken.

4.6 Aanpak kinderarmoede

In het armoede- en schuldenbeleid heeft de gemeente extra aandacht voor gezinnen en kinderen.

De Kinderraad bood in juni ’24 advies aan over armoede. De Kinderraad bestaat uit een vertegenwoordiging vanuit alle scholen voor primair onderwijs in Kerkrade. De gemeente neemt bijna alle aanbevelingen over:

- Besteed aandacht aan armoede tijdens de lessen.
- Organiseer actiedagen b.v. tijdens De dag of week van de Armoede
- Informeer ouders via nieuwsbrief met aandacht voor stichting Leergeld of Geldwijzerwinkel.
- Organiseer activiteiten bv tijdens de Dag of Week van de Armoede in de wijkpunten zoals
    - Kledingacties, sport- en speldagen, inzamelacties
    - een speciaal spreekuur van de Geldwijzerwinkel
- Zet rijke mensen in gesprek met arme mensen en deel de ervaringen
- Sponsorloop organiseren of b.v. statiegeld inzamelen voor het organiseren van leuke activiteiten.
- Speciale kortingsacties in winkels.
- (Meer) plekken om kleding te doneren.
- Breng als gemeente regelmatig (Minimaal 2 keer per jaar) het onderwerp armoede onder de aandacht. Regulier in de week vooraf aan de meivakantie en in de week van de armoede (medio oktober). Daarnaast nog op andere momenten door bijvoorbeeld acties in de gemeenschap rondom de feestdagen te promoten. Dit kan via social media, maar denk ook aan lokale omroepen.
- Breng de geldwijzerwinkel onder de aandacht en geef informatie over de verschillende hulpverlenende instanties, doe dit ook specifiek gericht op de doelgroep kinderen en pas de uitleg ook aan op kinderen.

Leergeld en Jeugdfonds Sport & Cultuur
Stichting Leergeld Parkstad en het Jeugdfonds Sport & Cultuur Limburg verstrekken voor kinderen van 4 tot 18 jaar uit gezinnen met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum bijdragen voor:

[7] Op grond van de Wgs moet de gemeente vastleggen hoe zij omgaat met gezinnen met minderjarige inwonende kinderen.

- Sportieve, culturele en educatieve activiteiten zoals sportclub, toneelschool, sportkamp, abonnement tijdschrift en museumjaarkaart.
- Schoolgerelateerde kosten zoals school- en gymspullen, huur kluisje, excursies en schoolreizen.
- Aanschaf fiets vanaf 4 jaar
- Zwemdiploma's A en B.

De gemeente verstrekt een jaarlijkse subsidie aan zowel Leergeld als het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Als kinderen al een vergoeding hebben gekregen van één van deze fondsen, dan kan het gezin één keer per jaar een aanvraag doen voor een extra vergoeding vanuit de SCA-regeling (zie § 4.4.).

Jeugdeducatiefonds
Nieuw in dit beleidsplan is de samenwerking met het Jeugdeducatiefonds. De gemeente gaat het Jeugdeducatiefonds financieel steunen. Het Jeugdeducatiefonds biedt via de basisschool hulp aan kinderen in armoede. Hierbij werkt het Jeugdeducatiefonds nauw samen met leerkrachten. Zien zij dat geldgebrek de ontwikkeling van een kind in de weg staat? Dan kan de school bij ons een aanvraag indienen en een individuele leerling of een hele klas snel vooruithelpen. Het Jeugdeducatiefonds vergoedt schoolgerelateerde kosten zoals een dyslexietest, bijles of een schoolreisje, maar ook een bril op sterkte, een eigen fiets of leesboeken voor thuis. Het Jeugdeducatiefonds zet ook brugfunctionarissen in die fungeren als brug tussen het kind en het gezin.

Schoolmaatschappelijk werk
Het schoolmaatschappelijk werk is een laagdrempelige voorziening, aanwezig op school, welke erop gericht is om problemen vroegtijdig te signaleren en aan te pakken. Zij vervult een brugfunctie tussen kind, ouders, school en (jeugd-)zorginstellingen en richt zich op het kind bij wie de ontwikkeling stagneert. De ervaring leert dat de inzet van schoolmaatschappelijk werk een stevige bij bijdrage levert aan de bestrijding van armoede en schulden.

Zommersjpas en Winktersjpas
Met de Zommersjpas en Winktersjpas kunnen kinderen deelnemen aan tal van activiteiten waarbij beweging, sportiviteit en gezelligheid centraal staan. Bij de activiteiten wordt veel bewogen en er wordt gezorgd voor gezonde maaltijden en tussendoortjes. Er zijn onder meer zomerkampen, wijkactiviteiten en evenementen in bijvoorbeeld het Stadspark of de Rodahal. De activiteiten worden georganiseerd door onder meer Impuls, Radar, Kinder Opvang Kerkrade, Jeugd- en Jongerenwerk, gemeente Kerkrade, GGD Zuid-Limburg en Centrum Jeugd en Gezin (CJG). Gezien het grote aantal deelnemers zijn de activiteiten zeer succesvol. De activiteiten zijn voor alle kinderen in Kerkrade (en dus niet-stigmatiserend). Door een bijdrage van de gemeente en Stichting Leergeld Parkstad kunnen ook kinderen van gezinnen met een laag inkomen meedoen.

Individuele studietoeslag
De individuele studietoeslag is bedoeld voor jongeren die een opleiding volgen en door een beperking niet in staat zijn om zelfstandig het minimumloon te verdienen. De minimaal door de gemeente te verstrekken toeslag varieert in 2024 van € 108 voor 15-jarigen tot € 360 voor 21-jarigen.[8]

Aanvullende bijdrage kinderopvang
Wanneer de kosten voor de kinderopvang hoger zijn dan de kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst, kan de gemeente een aanvullende bijdrage kinderopvang verstrekken. De aanvullende uitkering is bedoeld voor bijstandsgerechtigden die een voorziening op arbeidsinschakeling, opleiding of inburgeringscursus volgen en/of parttime werken.

[8] Gemeenten moeten deze regeling uitvoeren volgens de Participatiewet (art. 36b). In deze wet zijn minimumbedragen vastgelegd. Gemeenten mogen hogere bedragen verstrekken.

5. Begroting

Hieronder treft u de begroting voor de komende jaren.

KASSA	2025	2026	2027
Preventie	€ 157.673	€ 157.673	€ 157.673
Vroegsignalering	€ 57.526	€ 57.526	€ 57.526
Redzaamheid	€ 5.150	€ 4.150	€ 4.150
Inkomensondersteuning	Uit budget SCA	Uit budget SCA	Uit budget SCA
Communicatie	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000

	2025	2026	2027
Schuldhulpverlening	€ 2.560.300	€ 2.345.300	€ 2.639.600
SCA	€ 320.000	€310.800	€291.600
Bijzondere bijstand	€ 2.216.900	€ 2.194.200	€ 2.127.500

	2025	2026	2027
Nieuwe plannen*	€ 417.500	€ 85.000	€ 85.000

	2025	2026	2027
Totaal	**€ 5.745.049**	**€ 5.164.649**	**€ 5.373.049**

*De nieuwe plannen zoals weergegeven in het tabel brengen kosten met zich mee die we kunnen onderverdelen in eenmalige invoeringskosten en jaarlijkse exploitatiekosten.

Voor de Stadspas zijn er allereerst de eenmalige kosten voor de ontwikkeling en implementatie. Dit omvat de initiële uitgaven voor de productie, distributie, en systeemintegratie om de pas operationeel te maken. Daarnaast zullen er jaarlijkse exploitatiekosten zijn, die betrekking hebben op het onderhoud van het systeem, klantenservice, en mogelijk doorlopende promotionele activiteiten om het gebruik van de Stadspas te stimuleren.

Wat betreft de projecten voor Schuldenvrije Wijk en Schuldenvrije Jongeren is er een eenmalig projectbudget van €3.000 per persoon voor 30 personen, wat samen met de begeleiding neerkomt op een totaalbedrag van €90.000. Een soortgelijk bedrag van €112.500 is vereist voor het project schuldenvrije jongeren, waar per persoon €2.500 wordt uitgetrokken, voor 45 personen (aangepast naar aanleiding van aangenomen amendement 24it03763), inclusief begeleiding.

Wat betreft de overige plannen zoals onder andere het realiseren van Menstruatie Afgifte Punten en het investeren in het Jeugdeducatiefonds is voor elk een bedrag van €25.000 benodigd.

Gemeente Kerkrade